

inkább a 46-osok főhercegének, József főhercegnek ajánlotta, aki megleghangú levélben válaszolt és köszöntö meg az ő fiaiért, a negyvenhatosokért hozott áldozatot. A könyv ára a kötetben nincs feltüntetve. (s. i.)

HIREK

0000

Aktuális strófák.

*

AZ UKRÁN BÉKE.

Noé galambja kiröppent újra
s a lángtenger fölött tovaszállt
és uszott messze, nyílak záporában,
amíg a pusztulás csak zugott és kaszált.
És hullott rendre, hullt az élet
és megfagyott a szív s a lélek
s a borzalomnak vége sohasem volt!...

De szállt az égben gyöngye, szép madár
s amerre ment, zendült a határ,
amely eddig sohasem szólt.

S dalolva sirt: Ó, Béke, Béke!...

S már int felénk — jaj! — biztatón
a vége, a vége!

... Talán szabad lesz örülni végre!

A kettő, ami mindig egy.

Régi, jóbarátom volt P. Laci és a háború is messze vitte itthonról, messze gyerekeiktől, a csintalanságoktól és a diákszerelmek örökké égő, fájó emlékeitől. Mikor elment, erős, vidám, kedves fiú volt; mikor visszajött, vézna, beesett arcú, fátyolos tekintetű, letört reményű, koraérett ember állott előttem, fanyar gesztusokkal, öntudatlan vállrángatásokkal, mintha minden pereben bocsánatot akart volna kérni.

Katalin a tömörkényi majorban

Irt: Cserzy Mihály.

1916 őszén kint ült Toppantó Veron (az ura után Baráczius Istvánné) a tömörkényi majorban a csőzház előtt. Éppen vasárnap volt, szép szelid őszi nap, melyen a tovatűnt nyárnak vissza-visszatérő melegében megcsillan a bika-nyál és úszik a levegőben, mintha összetépett menyasszonyi fátyol selyemszájai lennének. Nézte a sudár jegenyefákat, melyekről lassu keringéssel jöttek lefelé a citkes levelek, amik az ősz csókjától szakadoztak le s ott hagyták örökre az anyafát. Toppantó Veron éppenséggel nem szentimális lélek, a falevelek hullását is sokszor látta már idekint, mert kenyerének javát jóformán megette, ha mindjárt keserű is volt az, abban a cseleedsorban amelyben esztendőök óta élt az örgróf büszke főúri birtokán, mégis most úgy látta, hogy van ebben a szelid őszi levélhullásban valami nagyon szép, valami különös báj, ami ingerli a lelket és szórakozást szerez neki.

Ez egyébként érthető is volt most, mert gondolatai messzi kalandoztak az oroszországi tockojai fogolytáborban, ahol a kamionkai nehézközvet őta sinylődik az ő rablása, szomorú lelkének egyetlen kedves magzata. S amíg a faleveleket nézte, arra gondolt, hogy ez a gyerek, az ő drága Sándor fia is így élhet ott, ilyen árván, ilyen magárahagyottan. És így hervadhat, mint ezek a levelek, melyekre az őszi köd nyirkot von s lassan, mint a viasz, sárgák lesznek s azután némán összeölelkeznek az anyafölddel. Istenem, hány mély sóhaj találkozik azon a nagy ismeretlen úton, mely innen odavisz s amelyen innen is, onnan is jönnek, mennek a szívnek szomorú hangjai, hogy valahol az úton egymásra találván, összeboruljanak s keservesen

na kérni, hogy már közel négy éve tart a háború és ő még mindig élni mer.

Egy este feljött hozzám, sokáig egy szót sem szólt, csak a könyveim között lapozgatott türelmetlen gyorsasággal, aztán a szobát mérte fel hosszú lépésekkel, a falakat vizsgálta, majd rám nézett és várta, hogy valamit szóljak. Én hallgattam azonban és tünődtem a multakon; amikor még a promenádban futballoztunk és a padokba neveket faragtunk; amikor kis zugkavékákban biliárdozni tanultunk; amikor a lépcsőházban korcsolyapályát csináltunk, ezek jutottak eszembe és nem volt kedvem a jelent bántani. Mégis ő szólalt meg hirtelen:

— Téged érdekelnek a lelki problémák, ugy-e. — kérdezte — de feleletet egyáltalán nem várt. Leült a diván sarkára, fejét a tenyerébe hajtotta, aztán úgy beszélt:

— Nem a háború tört meg engem, sem a fáradság, sem a nélkülözések, vagy a vesztély közeli tudata. Nem vagyok hős, nincs kiűntetésem, csak bánatom van, mélyen esörgező, fekete, végtelen bánat. Bánat, amely velem kel és velem nyugszik; strázsálja álmaimat, megosztja falatomat, elnyeli munkámat és sirásnak visszhangozza nevetésem. Bánat, amelyet talán én kerestem, én vágytam és kívántam sivár, üres órákban, amikor az is nagy dolog volt a semmihez képest. Bánat, amely eleinte orosz szegődött társamul; jó volt, gondos és meleg; sőtét fátyolával narkotizálta nyugtalan lelkemet; könnyű örömeiket elringatott tompa fájdalomban; céltalan napokért csábos reményeket ígért. És én megszerettem ezt a bánatot, mint a kőszáli sas az andreaát, amely barna szőnyeget von a sziklákra Szerelmem, akarásom, létföltételem lett ez a bánat, melyhez jobban ragaszkodtam, mint az élethez. És ez a szerelem tövises volt és vérző sebeket vájt a szívembe. Megéreztem, hogy soká nem bírom...

Most elhallgatott és percekig csöndben állt, aztán ismét folytatta:

— Egyszer megkönnyorult rajtam szerelmem, a bánat. Finoman, lengve jött hozzám és szavaival lágyan körülölelt. Szemei könnyek voltak és hangjában az önvád rezonált:

zokogjanak.

Amíg Baráczius Istvánné így ült szomorú lelkével és szövögette fájdalmas gondolatait, az utról, jó távolasan köcsizörgés zavarta meg. A kocsikerekek hol hangosabban, hol csendesebben adtak jelt az érkezésről, az szerint, hogy homokon jártak vagy partos helyre értek. Ez ugyan egyre ment, a figyelme most már teljesen oda fordult és zökkenés támadt a gondolatai körül: vajjon ki jöhet erre, ezen a csendes vasárnapi ebédután, mikor hétköznap is újságszámba megy a kocsijárás. Rissz-rossz parasztkocsi volt, két sovány gebe húzta, a kocsin kék ujjasban egy középkorú paraszt és egy nagyon szép, fiatal leány ült. A ruhája ennek szokatlan színű és szabású, nem olyan, aminőt az errevaló lányok hordanak.

— Ugyan kik lehetnek? — tünődött Toppantó Veron, de nem sokáig, mert már a második, harmadik percben meglapulnak a lovak és a kocsiroló leszól a paraszt:

— Merre lakik az a Baráczius István, lelköm?

— Itt lakunk, de most nincs itthon — adta vissza a feleletet meglepődve az asszony.

— Hát te?

— Én a felesége vagyok.

— No, akkor jó helyen járunk.

— Kik keresnek kendőket?

— Éppen titőket... Nézd e, vendégöt hoztam.

— Vendégöt? — mondta zavarodottan az asszony. — Miféle vendégöt?

— Hát ezt e — mutatott hátra a lányra. Valami idegön nemzetség ez, azt mondja, hogy orosz.

— Orosz? — dobant meg a szive Barácziusnének — talán izenetet hozott?

— Azt is hozott, mög mást is. Majd möglátod, csak hagygyűjjon le a kocsiroló.

— En, a bánat, — mondotta szeliden, — akinek szive kő volt eddig, megindultam a te mérhetetlen szenvedéseden. Eljöttem hozzád, tégy velem, amit akarsz. Szerethetsz most, de aztán el foglak hagyni és talán boldog leszel, mert elértél mindent és el tudtál veszteni engem. Nem akarok többé kísértetni utadon, erősnek, szilárdnak, bátornak akarlak ismerni, elégedtetnek és boldognak látni. Hitedet, bizalmad, nyugalmad visszaadom és menj gyorsan előre és felejtse el engem.

— Ezt mondta a bánat és rózsás ajkaival megcsókolta homlokomat, amelyre keserű éjek mély ráncokat boronáltak. Szemem hamvadó tüzebe nézett hűséges, odaadó tekintetével és én vonagló kínok között győzni tudtam. Nem vettem el szerelmét, mert éreztem, hogy szánalomból adná és új szenvedések megváltásául. Éreztem, hogy megbánná azután és örökre elhagyna engem, mert én csak vadul, a szenvedély ekstázisával rabolhattam volna el azt, amit ő nekem alamizsnakép nyújtott. És győztem és reszkető lélekkel osontam el amellől, amit szentebbnek és szebbnek tartok a halálnál, vagy az életnél.

— És ő velem maradt! Győztem és legyőztem: a bánat az én örök jegyesem...

Nagy-magy csönd köszöntött be lezután. Laci reám tekintett és szemei könnyesek voltak.

— Értelek, — mondottam később. Ez nem is lelki probléma. Te fiatal vagy még és már is böles akarsz lenni: annyit csalódtál, hogy a vágyak teljesülésétől is fész már.

— Vágyaim nincsenek, — szölt ő lemondólag. Szerelmem van csak és bánatom; és a kettő mindig egy. Herczeg István.

— Élelmezési konferencia Bécsben. A Bécsben megtartott élelmezési konferenciáról hivatalos oldalról a következőket jelentik: A tanácskozásokat, amelyeket pénteken és szombaton Landwehr tábornok elnöklésével Höfer osztrák és Windischgrätz magyar közlelmezési miniszterek tartottak, a legközelebbi napokban folytatni fogják. A konferencia eddig a legteljesebb egy-

A fiatal, kékszemű leány szólalt most meg, beszélt valami érthetetlen nyelven, azután intgetett a parasztnak, aki most rábólintotta kócos fejét, mintha mondta volna, hogy ez az, akit te keresel, csak lépj le. A leány szeme egyszerre vidám lett és kinyílt, mint erdő mélyén az ibolya, pici száját mosolyra nyitotta, a kezével pedig egy levelet nyújtott az asszony felé, ami olyan volt ebben a percben, mint a felhők közül váratlanul kimosolygó napsugár. A fiára gondolt az asszony és csudálatos melegség ömlött végig a szive körül.

— Hunnan gyűsz? kérdezte a lánytól.

A leány megint beszélt valamit, gyors, pattogó hangon, amiből csak annyit értett meg Toppantó Veron, hogy — Trockoje!

Azután az embert faggatta:

— Hunnan hozza kend?

— Hunnan?... Hát a csöngőlei állomásról... Oda vittem ki a Grüner tekintetes urat, osz! ezt mög ott találtam. Ojan volt, mint a lévert galamb. Búgott is, mög turbékolt is.

— Dehát hunnan gyün?

— Mondom, Győrül... Ott találtam... Hogy oda hogy került, azt mán ű tudja az árva.

— Azt mondja Trockoj.

A lány közbevágott:

— Jesz, jesz Trockoi... Alexander... Trockoj.

— Mögengedöm, — folytatja tovább a paraszt — de ha éngöm kint nem ér az állomáson, akkor a bünöm tudja, hogy mi lesz vele.

— Dehát a Jézus szerelmiért, minket keres?

— Tiktöket hát, ott az irás nála... Rá van írva: Baráczius Istvánnak.

Toppantó Vera most már teljesen zavarba jött, a fejéhez kapott, a két tenyerét összeütötte, aztán nyult a lány felé. Az ibolyaszemű lány most mintha megszeppent volna, odanyújtotta a levelet az asszonynak és megint csak azt